

I

(Riżoluzzjonijiet, rakkomandazzjonijiet u opinjonijiet)

OPINJONIJIET

IL-KUMITAT EKONOMIKU U SOĊJALI EWROPEW

IL-528 SESSJONI PLENARJA TAL-KESE FL-20 U L-21 TA' SETTEMBRU 2017

Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar “L-impatt tar-rivoluzzjoni diġitali fil-qasam tas-saħħa fuq l-assigurazzjoni tal-mard”**(opinjoni fuq inizzjattiva proprja)**

(2017/C 434/01)

Relatur: **Alain COHEUR**

Deċiżjoni tal-Assemblea Plenarja	26.1.2017
Bażi legali	L-Artikolu 29(2) tar-Regoli ta' Proċedura
	Opinjoni fuq inizzjattiva proprja
Sezzjoni kompetenti	Sezzjoni Speċjalizzata għas-Suq Uniku, il-Produzzjoni u l-Konsum
Adottata fis-sezzjoni speċjalizzata	5.9.2017
Adottata fis-sessjoni plenarja	20.9.2017
Sessjoni plenarja Nru	528
Riżultat tal-votazzjoni	174/0/1
(favur/kontra/astensjonijiet)	

1. Konklużjonijiet

1.1. Għall-KESE, quddiem ir-rivoluzzjoni diġitali fil-qasam tas-saħħa, huwa indispensabbli li jinżammu u jitmexxew 'il quddiem sistemi tal-assigurazzjoni tal-mard/tas-saħħa li jkunu għall-benefiċċju ta' kulhadd, solidari, inklużivi u mhux diskriminatorji. Fil-fatt, l-inklużjoni u l-aċċess ekwu għal kulhadd għas-servizzi tas-saħħa (diġitali jew le) ta' kwalità u l-impenn favur dan huma wkoll prerekwiziti għal kopertura tas-saħħa universali.

1.2. B'konformità mal-opinjonijiet preċedenti ⁽¹⁾, il-KESE jqis li l-ugwaljanza fl-aċċess għall-kura, li huwa għan essenzjali tal-politiki tas-saħħa, tista' tibbenefika mill-kontributi tad-diġitalizzazzjoni ladarba jiġu rrispettati diversi prerekwiziti:

- kopertura territorjali ugwali li tqis żoni li ma tantx jiġu servuti mill-operaturi diġitali (aċċess, velocità tat-trasferiment tad-data);
- tnaqqis fid-distakk diġitali fir-rigward tal-użu miċ-ċittadini, mill-professionisti tas-saħħa, u mill-partijiet involuti fis-sistemi tal-assigurazzjoni tal-mard/tas-saħħa;

⁽¹⁾ ĠU C 458, 19.12. 2014, p. 54; ĠU C 242, 23.7.2015, p. 48; ĠU C 13, 15.1.2016, p. 14; ĠU C 13, 15.1.2016, p. 40; ĠU C 288, 31.8.2017, p.1.

- interoperabbiltà tal-arkitettura diġitali kollha (il-bażijiet tad-data, l-apparat mediku) li tiffacilita l-kontinwità tal-kura f'kull struttura u bejn dawn l-istrutturi;
- protezzjoni tad-data tas-saħħa li febda każ ma tista' tintuża għad-detriment tal-pazjenti.

1.3. L-iżvilupp tat-telemedicina, tal-oġġetti konnessi u tan-nanoteknoloġiji, tal-bijoteknoloġiji, tal-informatika u tax-xjenzi konjittivi (NBIC) m'għandu qatt iwassal biex l-individwi jitqiesu bħala sempliċement iġsma konnessi, li jistgħu jiġu analizzati, ikkontrollati u ssorveljati mill-bogħod minn programm informatiku onnipotenti. It-teknoloġizzazzjoni tas-saħħa fil-fatt tistimula l-kontra, jiġifieri l-affermazzjoni mill-ġdid tal-post tar-relazzjoni interpersonali u r-rabta soċjali fundamentali tal-prattika medika u tal-kura tas-saħħa.

1.4. Il-KESE jishaq dwar l-isfida li tirrappreżenta responsabbiltà żejda għaċ-ċittadin li jkollu jiġġestixxi saħħtu hu stess, u ma' dan tiżdied mal-individwalizzazzjoni żejda. Bil-medicina predittiva, minn naha, u l-ghodod relatati, min-naha l-oħra, l-gharfien tar-riskji tas-saħħa tal-individwu kif ukoll tal-kontroll tagħhom għandu tendenza li jipprogrressa, filwaqt li jhegġeġ politiki aktar personalizzati. L-iżvelar ta' dawn ir-riskji u d-differenzi li hemm bejn l-individwi jqajmu kwistjonijiet etici importanti fil-kuntest taż-żamma ta' kopertura solidarja tal-assigurazzjoni.

2. Rakkomandazzjonijiet

2.1. Il-KESE jfakkar li biex ir-rivoluzzjoni tad-diġitalizzazzjoni tabilhaqq tirnexxi, is-sistemi effiċjenti tal-assigurazzjoni tal-mard/tas-saħħa tagħna għandhom:

- (a) jużaw is-servizz tad-diġitalizzazzjoni b'mod li jimplimenta l-attivazzjoni tad-drittijiet fundamentali tagħna fil-qasam tas-saħħa minflok b'mod li jdgħajjifhom. Id-diġitalizzazzjoni trid tkun mezz li jirrinforza l-kapaċitajiet individwali u kollettivi, kif ukoll xprun qawwi favur l-effettività tad-drittijiet u tal-iżvilupp ta' għamlet godda tal-organizzazzjoni u tal-ġestjoni tas-saħħa;
- (b) jafferma mill-ġdid il-valuri tas-solidarjetà u tal-universalità bħala l-bażi tas-sistemi tas-saħħa tagħna, li l-preservazzjoni tagħhom tiddependi minn kulhadd.

2.2. It-tnedija tad-diġitalizzazzjoni m'għandha qatt tpoġġi f'dubju l-prinċipji tar-ridistribuzzjoni u tal-mutwalizzazzjoni tar-riskji sanitarji u soċjali, li huma l-veri fatturi ewlenin tal-qofol tas-solidarjetà kollettiva.

2.3. Il-KESE jishaq fuq il-htieġa li:

- jiġi żviluppat u ffacilitat l-aċċess għal-litteriżmu fis-saħħa diġitali taċ-ċittadini bil-ghan li jithegġeġ approċċ kritiku tal-informazzjoni tas-saħħa;
- tiġi garantita informazzjoni ta' kwalità fil-qasam tas-saħħa, b'mod partikolari billi jithegġeġ id-dhul fis-sehh ta' proċeduri ta' ċertifikazzjoni/akkreditazzjoni tal-applikazzjonijiet informatiċi tas-saħħa;
- jiġu rinfurzati r-relazzjonijiet ta' fiduċja bejn il-pazjenti, il-professionisti tas-saħħa u l-partijiet involuti fis-sistemi tal-assigurazzjoni tal-mard/tas-saħħa;
- tiġi implimentata sistema ta' tahrig adattat kemm għall-utenti kif ukoll għall-professionisti tas-saħħa, sabiex jiġi żgurat użu effiċjenti, sigur u protettiv tat-teknoloġiji diġitali u jiġu ffacilitati l-bidliet fis-sistema tas-saħħa;
- jissahħah id-djalogu soċjali bħala spazju indispensabbli ta' konsultazzjoni biex jakkumpanja l-bidliet tal-futur;
- jiġu implimentati miżuri ta' sigurtà tal-ipproċessar tad-data personali sabiex jiġu evitati Prattiki li jwasslu biex din id-data tintuża fil-qasam tal-assigurazzjoni (l-aċċess, ir-rimborż...) għall-finijiet kummerċjali li ma jissodisfawx l-ghan aħhari tas-saħħa pubblika;
- jiġi promoss qafas regolatorju dinamiku li jqis l-ekosistema kollha ("diversi partijiet interessati") u r-rwol li għandhom l-organizzazzjonijiet ta' assicurazzjoni tal-mard/tas-saħħa bħala parti terza ta' fiduċja fir-relazzjonijiet tagħhom ma' persuni assigurati/affiljati;
- li jingħata appoġġ lill-evoluzzjoni tan-nomenklatura tal-kura rimborżabbli u tas-servizzi ta' benesseri offruti, filwaqt li jitqiesu bis-shih l-innovazzjonijiet tekniċi li tippermetti d-diġitalizzazzjoni;

— l-evoluzzjoni tiġi akkumpanjata lejn medicina tal-“4 Ps”⁽²⁾ permezz tal-iżvilupp tas-servizzi solidari tal-kumpaniji tal-assigurazzjoni tal-mard/tas-saħha, b’risposta għall-htigijiet taċ-ċittadini.

3. Kuntest

3.1. L-iżvilupp tad-digitalizzazzjoni jstimola evoluzzjonijiet fuq skala kbira u b’ritmu bla preċedent fil-qasam tas-saħha. Bl-isplużjoni tal-oġġetti konnessi u tal-applikazzjonijiet mobbli tas-saħha, l-isfruttar tal-big data, l-iżvilupp tan-nanoteknoloġiji, tal-bijoteknoloġiji, tal-informatika u tax-xjenzi konjittivi (NBIC) u l-offerta dejjem tikber ta’ servizzi tas-saħha ġodda, id-digitalizzazzjoni twassal għal trasformazzjoni globali tas-sistema tas-saħha tagħna.

3.2. Altru milli tillimita ruhha għad-dimensjoni teknika jew xjentifika tagħha, l-innovazzjoni diġitali fis-saħha għandha diversi aspetti minhabba l-innovazzjoni tal-użi kollha li hija tintegra. Dawn l-użi ġodda jakkumpanjaw innovazzjoni soċjali kbira billi jippermettu l-iżvilupp ta’ risponsi ġodda għall-htigijiet sanitarji u soċjali.

3.3. B’hekk jiġu affettwati direttament ir-relazzjonijiet imrawma fi hdan ekosistema kumplessa bejn:

a. iċ-ċittadin, permezz tal-għarfien tal-istat ta’ saħha tiegħu;

b. il-professjonijiet mediċi u paramediċi u r-relazzjoni tagħhom mal-pazjent;

c. is-sistema tal-assigurazzjoni tal-mard fil-mudelli differenti tal-organizzazzjoni, tal-ġestjoni u tal-finanzjament tagħha.

3.4. Rigward ir-relazzjoni tal-individwu ma’ saħhtu: kull individwu jsir iżjed konxju mill-importanza ta’ saħhtu u mill-mod kif jgħin ruhu. Sal-lum, minhabba d-diffikultà biex individwu jaċċessa l-informazzjoni medika u n-nuqqas ta’ għarfien minhabba fhekk, l-individwu spiċċa fl-inċertezza quddiem ir-riskji tal-mard. Illum il-ġurnata għandu firxa ta’ ta’ mekkaniżmi (pereżempju l-oġġetti konnessi) li jippermettilu li jqis l-istat tas-saħha tiegħu u jadatta l-istil ta’ hajja tiegħu b’mod xieraq.

3.5. Id-disponibbiltà tas-sorsi tal-informazzjoni tagħti lil kull individwu l-possibbiltà li jkun protagonist attiv ta’ saħhtu b’hila li jidentifika, iqabbel u jagħżel l-aktar servizz tas-saħha xieraq għall-htigijiet tiegħu. Il-pazjent elettroniku jsir kontributur tal-medicina predittiva kif ukoll produttur tad-data medika u partecipant fis-saħha tiegħu u tal-ohrajn. F’dan ir-rigward, il-kunsens infurmat jikkostitwixxi element ċentrali, b’rabta mal-protezzjoni tad-data, il-ġestjoni integrata u l-użu tad-data.

3.6. It-teknoloġiji ġodda jwasslu sabiex issir enfasi fuq il-prevenzjoni iktar milli fuq it-trattament tal-mard innifsu. Dawn jippermettu wkoll li jiġu stabbiliti terapewtiki aktar effettivi, inqas intrużivi u aktar individwalizzati skont il-karatteristiċi ġenetiċi u bijoloġiċi ta’ kull individwu filwaqt li d-disponibbiltà tal-informazzjoni f’hin reali ttejjeb ir-risposta terapewtika.

3.7. Il-professjonijiet mediċi jitmexxew f’direzzjoni biex jevolvu lejn kompetenzi u oqsma ta’ azzjoni ġodda u jsiru disponibbli fuq diversi livelli, b’mod partikolari lejn metodu relazzjonali iehor ibbażat aktar fuq ir-relazzjoni ta’ fiduċja reċiproka mal-pazjent, hakma gradwali tal-ghodod diġitali marbuta mat-taħriġ, modifika fir-rappreżentazzjonijiet tekniċi tal-ghoti tal-kura, kif ukoll approċċ ta’ kollaborazzjoni u ta’ skambju permezz ta’ sistemi interoperabbli.

3.8. Id-djalogu soċjali għandu jakkumpanja dawn il-bidliet u jsaħħah il-mekkanizmi ta’ taħriġ tal-persunal tas-saħha.

3.9. Rigward is-sistemi tal-assigurazzjoni tal-mard: l-aċċess għal servizzi tas-saħha effiċjenti u ta’ kwalità, kemm pubbliċi u kemm privati, jibqa’ għan li jrid jintlaħaq għal kull ċittadin. F’dan il-kuntest, l-assigurazzjoni tal-mard se tintlaqat sew għax l-isfida tal-gejjieni se tkun li jitfasslu, b’ċertu riskju, soluzzjonijiet u perkorsi personalizzati fil-limiti tal-prinċipji tal-mutwalizzazzjoni, filwaqt li tinzamm il-funzjoni tradizzjonali tagħha li tippermetti lill-persuni li jimirdu l-aċċess għas-servizzi tas-saħha.

3.10. Potenzjalment, l-innovazzjoni medika li tohloq id-digitalizzazzjoni għandha l-potenzjal li ġġib magħha bidliet profondi fl-assigurazzjoni tal-mard. Id-dinamika li tiġi stabbilita twassal għal individwalizzazzjoni fil-medicina u tal-kura permezz ta’ żewġ sorsi ta’ informazzjoni:

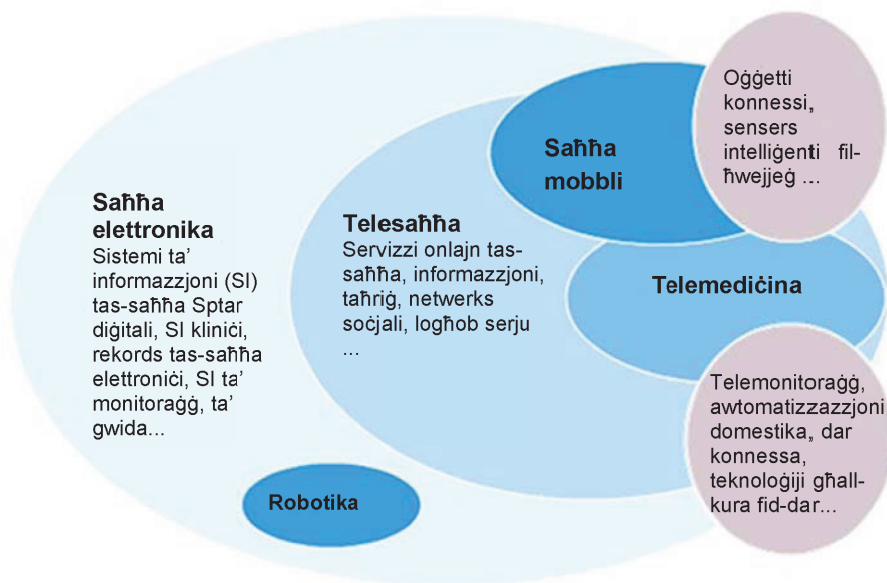
⁽²⁾ Ara l-paragrafu 4.2.

a. id-dekodifikazzjoni tal-ġenoma:

id-dimensjoni predittiva ta' dekodifikazzjoni bħal din tista' tagħti dimensjoni ġdida għal kolli lill-approċċ preventiv (bid-dekodifikazzjoni tal-ġenoma l-probabbiltà ta' riskju għas-saħħa tkun "magħrufa", il-prevenzjoni mbagħad issir tagħmel iżjed sens) u tippreżenta sfidi kbar fil-qasam tal-assigurazzjoni tal-mard;

b. l-apparat tas-saħħa elettronika:

fost dan l-apparat insibu, fost oħrajn, l-oġġetti konnessi li jaqgħu fil-qasam tas-"self data" (analizi awtomatika) u li jippermettu li l-persuni jsiru jafu u jtejb u l-istat ta' saħħithom.

Għaldaqstant jenhtieg jitqiesu għadd ta' mistoqsijiet u osservazzjonijiet.

- Dawn is-sorsi l-godda ta' tagħrif jistgħu jwasslu għall-holqien ta' poloz godda u servizzi godda mfassla apposta li jkunu aktar adatti għall-użi ta' daww li għandhom assicurazzjoni?
- Għada pitghada se jkollna kopertura tas-saħħa li tkun marbuta mal-probabbiltajiet tal-mard issuġġeriti mid-dekodifikazzjoni tal-ġenoma tagħna?
- It-tranzizzjoni minn approċċ kurattiv għal approċċ preventiv huwa approvat? X'se jkunu l-konsegwenzi ta' dan fuq it-tmexxija tal-assigurazzjoni tas-saħħa u fuq il-finanzjament f'kuntest ekonomiku diffiċli? Għandu jingħata rimborż lill-programmi personalizzati ta' prevenzjoni medika li jaqgħu fi hdan il-pjattaformi diġitali?
- Il-benesseri ⁽³⁾ mbagħad se jibda jiehu post is-saħħa? Din it-trasformazzjoni tas-sistema tas-saħħa tassew se twassal biex infasslu medicina olistika u anqas kurattiva?
- B'dawn il-bidliet, il-vizjoni tar-relazzjoni bejn il-pazjent u t-tabib u tal-assigurat/assiguratur issa se tinbidel sew bi trazzizzjoni minn mudell "vertikali" għal mudell iżjed "orizzontali", fejn il-pazjent jistharreġ u jitravwem b'tagħrif "mhux professjonali"?
- Quddiem il-qawwa ekonomika tal-ġganti diġitali, jenhtieg jerga' jibda jsir investiment fir-riċerka u fl-iżvilupp mill-awtoritajiet pubbliċi?

⁽³⁾ "L-oqsma tal-benesseri, tas-saħħa u tal-kura huma parti minn kontinwità bejn in-normalità u l-patoloġija u din il-kontinwità għalhekk tgħin lill-medicina."

4. L-impatt tad-diġitalizzazzjoni fuq iċ-ċittadin/il-pazjent

4.1. It-trasformazzjoni diġitali toffri lill-individwi l-possibbiltà li jieħdu azzjoni fuq l-istat ta' saħħithom, minkejja li jeżistu xi ostakli li jimblokkaw l-aċċess. Iż-żieda fl-aċċess għat-tagħrif, għall-infrastrutturi u għas-servizzi innovattivi personalizzati fil-qasam tas-saħħa tista' tippermetti li kull individwu jsir partecipant fis-saħħa tiegħu stess u li jagħti kontribut ukoll – bħala assistent, produttur tal-informazzjoni, fornitur tad-data – fit-titjib tas-saħħa tal-oħrajn.

4.2. L-iżvilupp ta' din l-individwalizzazzjoni hija kkaratterizzata minn saħħa deskritta bħala s-“saħħa tal-4 Ps”:

partecipattiva: data medika ġġenerata u segwita mill-pazjenti stess, mgħejjuna minn għadd dejjem jikber ta' oġġetti konnessi. Ir-relazzjoni bejn il-pazjent u t-tabib (li ma jibqax iżjed l-uniku sors tat-tagħrif mediku) tevolvi. Il-pazjent isir “partecipant attiv”;

preventiva: il-pazjenti li jiġbru b'mod regolari l-informazzjoni rigward saħħithom isiru kulma jmur iżjed konxji minn kif jibqgħu f'saħħithom – xi haġa li twitti t-triq għal saħħa iżjed imsejsa fuq il-prevenzjoni;

personalizzata: il-fluss kontinwu ta' data personali dejjem iżjed preċiż u varjata jippermetti wkoll l-iżvilupp ta' saħħa aktar u aktar personalizzata;

predittiva: fl-aħħar, l-avvanzi teknoloġiċi li jippermettu, pereżempju, id-diġitalizzazzjoni tal-ġenoma shiha umana, iwittu t-triq għal saħħa b'ambizzjoni iżjed u iżjed predittiva.

4.3. *Il-litteriżmu u r-riskju ta' distakk ġdid fil-qasam tas-saħħa, dak diġitali*

4.3.1. Il-litteriżmu tas-saħħa tfisser il-kapaċità tal-individwi li jiksbu, jifhem u jużaw l-informazzjoni sabiex jippromovu u jżommu saħħa tajba. Dan jimplika li jintlaħaq livell ta' għarfien, ta' hili u ta' fiduċja personali li jippermetti li jittieħdu miżuri sabiex itejbu s-saħħa personali u tal-komunità billi jibdlu l-modi u l-kundizzjonijiet tal-għajxien.

4.3.2. Id-diġitalizzazzjoni għandha t-tendenza li tenfasizza l-inugwaljanzi soċjali fil-qasam tas-saħħa billi tirrinforza r-rabta tal-kawża mal-effett bejn l-istat tas-saħħa tal-individwu u l-hiliet konjittivi (pereżempju, il-hila li jsib u jifhem informazzjoni ta' kwalità dwar is-saħħa) u finanzjarji tiegħu (bhall-possibbiltà li wiehed jgħammar ruhu bl-aktar apparat effikaċi). Dawn l-inugwaljanzi huma akbar fost l-anzjani, l-aktar vulnerabbli u dawk li jgħixu f'żoni li ma tantx huma koperti mill-operaturi diġitali.

4.3.3. L-użu tal-applikazzjonijiet tas-saħħa jehtieg livell ta' għarfien li jippermetti li jkun hemm aċċess għall-informazzjoni dwar is-saħħa, li tiġi mifhuma, evalwata u użata bil-ghan li jittieħdu deċizzjonijiet ta' kuljum dwar il-kura tas-saħħa, il-prevenzjoni tal-mard u l-promozzjoni tas-saħħa. Iżda livell baxx ta' litteriżmu johloq bosta riskji għas-saħħa, b'konsegwenzi f'termini tal-istennija ta' haġa f'saħħa tajba, ta' mwiet qabel iż-żmien, tal-kwalità tal-haġa u ta' spejjeż għall-individwu u għas-soċjetà.

4.3.4. Madankollu m'għandux jiġi ttraskurat l-iżvilupp ta' firda diġitali fi dan il-professjonijiet mediċi u paramediċi. Din tista' tiġi solvuta billi tissaħħah is-sistema edukattiva permezz ta' programm ta' taħriġ dedikat għat-tagħlim tar-rapporti l-godda li jirriżultaw mid-diġitalizzazzjoni fir-relazzjoni ta' bejn min jagħti u jirċievi l-kura.

4.4. *Ir-responsabbiltà żejda, riskju prinċipali iehor tal-qasam diġitali*

4.4.1. Il-prattiki tal-kwantifikazzjoni fil-qasam tas-saħħa jiffavorixxu l-mikroġestjoni individwali tas-saħħa u r-responsabilizzazzjoni żejda, għad-detriment ta' fehim iżjed kollettiv. Dawn jibdlu l-individwi f'intraprendituri responsabbli mill-imġiba tajba jew hażina tagħhom fis-saħħa, u jistgħu jdawru l-attenzjoni minn fuq il-kawżi ambjentali jew soċjoekonomiċi tal-problemi tas-saħħa pubblika.

4.4.2. In-nuqqas ta' antiċipazzjoni tal-effetti tad-diġitalizzazzjoni fuq l-individwalizzazzjoni, iż-żieda tal-inugwaljanzi soċjali fis-saħħa u t-tkabbir tal-kummerċjalizzazzjoni tas-saħħa jistgħu jipperikolaw il-mudelli solidari u universali tal-mudelli tal-assigurazzjoni tal-mard/tas-saħħa tagħna.

5. L-impatti tad-digitalizzazzjoni fuq il-professjonisti tas-saħha u bejniethom

5.1. Il-fajl mediku elettroniku, il-pedament għall-organizzazzjoni tal-kura tas-saħha

5.1.1. Id-digitalizzazzjoni għib magħha mezzi li jneħhu kull ostakolu mis-sistema tas-saħha billi tiffaċilita l-għbir flimkien ta' informazzjoni bejn l-istrutturi tal-isptarijiet, il-kliniki privati, in-netwerks tas-saħha u s-servizzi tal-kura fid-djar. Il-mezzi ta' trażmissjoni siguri u rapidi tal-informazzjoni miġbura minn parteċipanti differenti huma kundizzjoni meħtieġa għall-koordinazzjoni tal-kura u tal-indukrar ġenerali tal-pazjenti. L-organizzazzjoni tal-kontinwità tal-kura u l-indukrar multidixxiplinarju tal-pazjenti huma ferm iżjed faċli biex jiġu implimentati. Id-disponibbiltà, il-heffa fl-aċċess, l-iskambju u l-kondiviżjoni tad-data jiffaċilitaw id-deċiżjonijiet mediċi. Il-valuri miżjuda tal-iskambju kompjuterizzat tad-data bejn il-professjonisti tas-saħha għall-kwalità tal-kura huma diretti.

5.1.2. Il-fajl mediku elettroniku jsir għodda tal-koordinazzjoni u tal-kwalità tal-kura għall-benefiċċju tal-pazjent permezz tal-kondiviżjoni tad-data mill-partijiet awtorizzati, dejjem sakemm din il-kondiviżjoni ssir b'kunsens mogħti minn qabel mill-pazjent, hlief f'każ ta' urgenza jew ta' impossibbiltà. Ir-regoli speċifiċi tal-fajls mediċi elettronici kompjuterizzati jirrigwardaw il-garanziji speċifiċi kollha mogħtija lill-pazjent dwar id-data diġitali, f'termini tal-protezzjoni tal-hajja privata tiegħu u tal-aċċess għal din id-data. Ir-rispett tas-segretezza fir-rigward tal-fajl mediku u amministrattiv irid ikun żgurat bis-siħ.

5.1.3. Il-fajl mediku elettroniku jippermetti li jiġu evitati żbalji marbuta mal-leggibbiltà skorretta tad-dokumenti (riċetti mediċi, protokoll ta' eżamijiet mediċi) u jiffaċilita l-aċċess għall-bażijiet tat-tagħrif mediċinali kif ukoll il-hruġ ta' riċetti iżjed siguri, għax dan jibda jittqabbal mal-karatteristiċi tal-pazjent. Il-kompjuterizzazzjoni tal-prattika medika tagħti kontribut biex jiġu limitati r-riskji li jittiehdu żbalji u biex jitnaqqsu r-riskji jatroġeniċi.

5.1.4. Il-funzjonijiet ta' tfakkir u ta' allarmi li jippermettu l-kompjuterizzazzjoni ta' fajl mediku jiffaċilitaw it-titjib tal-hidma preventiva (tilqim, skrinjar), tas-sorveljanza tal-morda milquta minn patoloġiji kroniċi u tat-tagħrif mediċinali u kif ukoll itejbu l-kwalità tal-kura mogħtija lill-pazjenti u jsaħhu l-kompetenzi tal-prestatur tal-kura fir-rigward tad-dijanjożi u l-preskrizzjoni tat-trattament.

5.1.5. Barra minn hekk, bid-digitalizzazzjoni tal-informazzjoni miġbura dwar il-pazjent li tikkontribwixxi sabiex jittejjeb il-proċess tat-tehid ta' deċiżjoni medika, fis-snin li ġejjin ser naraw bidla radikali fil-prattiki mediċi. L-ebda dijanjożi medika ma tista tintlaħaq mingħajr sistema ta' esperti jew ta' għodod li joriġinaw mill-intelligenza artifiċjali. Rivoluzzjoni bħal din hija frott l-iżvilupp parallel tal-ġenomika, tan-newroxenji u tal-oġġetti konnessi (NBIC), fejn f'dan il-kuntest huma biss il-magni, minn issa 'l quddiem, li se jkun jistgħu jipproċessaw id-data kollha.

5.2. Post il-bniedem fil-qalba tal-iżvilupp ta' Prattiki mediċi godda

5.2.1. L-evoluzzjonijiet teknoloġiċi jagħmlu possibbli u jsaħhu l-iżvilupp tat-telemedicina li twitti t-triq għall-prattiki mediċi u paramediċi godda. It-telemedicina għib magħha dawn il-vantaġġi: kopertura tas-saħha ahjar tat-territorji iżolati u tnaqqis fl-iskarigġ għall-persuni fragli, segwitu mill-bogħod tal-morda u jiġi evitat li jiddaħhlu l-isptar, kondiviżjoni tal-għarfien espert mill-bogħod, dimensjoni ta' edukazzjoni terapewtika permezz tat-telesorveljanza u tal-konċertazzjoni multidixxiplinara permezz tat-telekonsultazzjoni u tat-telekompetenza.

5.2.2. It-telemedicina, il-komunikazzjoni professjonali kompjuterizzata, id-dematerjalizzazzjoni tad-dokumenti, l-akkomunament tal-kompetenzi mifruxa u l-kondiviżjoni tar-riżorsi intellettuali jew medikotekniċi għandhom jippermettu l-gwadann tal-hin għall-professjonisti tas-saħha, u għaldaqstant dan il-gwadann ikun jista' jiġi investit hdejn is-sodda tal-pazjent u fid-djalogu wiċċ imbwiċċ miegħu, u jirriżulta f'titjib konsiderevoli fir-relazzjoni mal-pazjent.

6. L-impatti tad-digitalizzazzjoni fuq il-ġestjoni tal-assigurazzjoni tal-mard/tas-saħha

6.1. Il-big data

6.1.1. Il-kompjuterizzazzjoni gradwali tas-sistemi tas-saħha tagħna tat kontribut indiskutibbli biex ittejjeb, minn naha, il-ġestjoni amministrattiva u finanzjarja tal-fajls tal-assigurazzjoni ta' kull ċittadin (gwadann ta' spazju, iffrankar ta' hin u ta' materjal konsumabbli, żieda fil-produttività, arkivjar iżjed faċli u sigur, gwadann ekoloġiku) u, min-naha l-oħra, favur il-heffa fir-rimborż lill-prestatur tal-kura u lill-istabbilimenti tal-isptarijiet, u dan kollu żied il-kontroll u naqqas ir-riskju li jittiehdu żbalji fil-kontijiet tal-prestazzjonijiet mediċi.

6.1.2. Id-dematerjalizzazzjoni tal-formoli amministrattivi, għalkemm din ma ggħib l-ebda benefiċċju dirett għall-kwalità tal-kura, naqqset l-iskadenzi għat-trażmissjoni tal-formoli u ssemplifikat il-proċeduri amministrattivi. Din tiffacilita madankollu l-eżerċitar tal-medicina u tippermetti lit-tabib jiffoka aktar fuq l-arti ta' fejqan u inqas fuq l-atti amministrattivi inevitabbli konnessi.

6.1.2.1. Illum, il-big data tiġi gggenerata meta timtela d-data kollha tal-pazjenti/assicurati kollha, inkluża dik li tkun geġja mill-applikazzjonijiet informatiċi tas-saħha. Dan jirrigwarda l-kapaċità li ssir analiżi tad-data kollha miġjuba minn għadd kbir ta' sorsi. Din tassumi d-disponibbiltà ta' mezzi li jgħaqqdu d-data bejniethom u l-kisba, b'mod awtomatiku u effettiv, tal-informazzjoni utli minn data mhux strutturata.

6.1.3. Permezz tal-"apps", id-data ma tibqax mahżuna għand it-tabib, fl-isptar jew fi hdan l-entitajiet tal-assigurazzjoni tal-mard/tas-saħha, iżda minflok tinhażen fuq apparat jew fuq pjattaformi tal-"cloud computing" li l-intrapriża ewlenija tagħhom mhux bilfors tibqa' tinsab fil-pajjiż ta' affiljazzjoni tal-assigurazzjoni tal-mard u lanqas fl-Ewropa.

6.1.4. L-interoperabilità tirrappreżenta fattur ewlieni kemm fil-livell Ewropew (permezz tas-"suq uniku diġitali") kif ukoll fil-livell nazzjonali. Jenhtieg jiġi żviluppat u implimentat "qafas ta' interoperabbiltà tas-sistemi ta' informazzjoni medika". Qafas referenzjali ta' interoperabbiltà bħal dan jkopri prinċipji u standards li għandhom jiġu rrispettati sabiex l-iskambju tad-data medika jsir bl-iżjed mod sigur filwaqt li jintegra fih il-partecipanti kollha tas-saħha elettronika.

6.2. Protezzjoni tad-data

6.2.1. Il-proprjetà u l-protezzjoni tad-data huma sfida ta' importanza primarja għaċ-ċittadin/il-pazjent u jikkostitwixxu dritt fundamentali li għandu jiġi rrispettat. Iċ-ċittadin/il-pazjent għandu jkollu aċċess liberu tad-data tiegħu. Dan għandu jsir bil-kunsens liberu, infurmat u kontinwu taċ-ċittadini rigward il-ġbir u l-użu tad-data tagħhom. Għandu jkun akkumpanjat ukoll mir-rikonoxximent ta' dritt effettiv għall-portabbiltà u għall-iżvilupp ta' soluzzjonijiet tat-tip "Blue Button" ⁽⁴⁾ biex dawn isiru disponibbli fl-istorja medika personali tal-individwi.

6.2.2. Ir-regolament ġenerali dwar il-protezzjoni tad-data (RGPD) li se jidhol fis-seħh fil-25 ta' Mejju 2018 jirregola dan is-sugġett fil-livell Ewropew. Barra dan, għandha titqies ukoll id-dikjarazzjoni tal-Assoċjazzjoni Medika Dinjija dwar il-kunsiderazzjonijiet etiċi rigward il-bażijiet tad-data medika u l-bijobanek (id-dikjarazzjoni ta' Taipei).

6.3. Assigurazzjoni tal-mard/tas-saħha li qed tinbidel

6.3.1. Id-diġitalizzazzjoni tibda tithaddem fl-assigurazzjoni. Fejn qabel kienet ristretta għal proposti ta' valur informativ u komparattiv (komparaturi, abbonament onlajn, eċċ.), jew marbuta mad-dematerjalizzazzjoni tal-formoli mediċi amministrattivi, issa se tmur ferm lil hinn mill-holoq tranżazzjonali tagħha. Il-metodi l-godda ta' kwantifikazzjoni, magħrufin bit-terminu "big data", se jittrasformaw b'mod radikali l-mudell ekonomiku tal-assigurazzjoni, u għaldaqstant se jitfaċċaw fis-suq prodotti godda.

6.3.2. Din l-iżvolta se jkollha impatt qawwi u loġiku:

- il-professjonijiet marbuta mal-produzzjoni tad-data u mal-ħażna, mal-forniment, mal-ipproċessar u mat-trasformazzjoni tagħha, bis-saħha ta' algoritmi se jkollhom valur miżjud qawwi fl-informazzjoni;
- l-istatus tal-pazjent li, fir-rigward tal-professjonijiet tas-saħha, isir aġent attiv ta' saħhtu u jkollu tendenza jgħleb is-sitwazzjoni tiegħu ta' dipendenza fuqhom.

6.3.3. Mal-pass tal-evoluzzjoni tat-teknoloġija u tal-iżvilupp tal-applikazzjonijiet informatiċi tas-saħha, kull individwu jkun jista' mbagħad "joġġettivizza" l-attività fiżika tiegħu, in-nutrizzjoni tiegħu u l-interazzjonijiet tiegħu mal-ohrajn, jiġifieri l-fatturi determinanti kollha ta' saħhtu.

6.3.4. L-użu ta' data tal-massa fuq l-individwi tista' tfisser it-tranżizzjoni minn mudell ta' kopertura tar-riskji u tal-mutwalizzazzjoni tagħhom għal mudell ta' kopertura tal-imġibiet u tal-individwalizzazzjoni tal-polza tal-assigurazzjoni li twassal għal individwalizzazzjoni żejda. Filwaqt li l-assiguraturi privati b'għan ta' qligħ jidhru li jsibu posthom b'mod naturali, il-bidla tista' tkun aktar diffiċli għall-partecipanti mutwalistiċi u l-atturi pubbliċi tal-assigurazzjoni tas-saħha, li l-iskop fundamentali tagħhom ikun soġġett għal sfidi.

⁽⁴⁾ Prezentazzjoni tal-Inizjattiva Blue Button: l-inizjattiva Blue Button tnediet fl-2010 mill-amministrazzjoni tal-Istati Uniti bil-għan li tikkostitwixxi pjattaforma ta' segwitu, ta' kontroll u ta' tnizzil elettroniku tad-data personali medika tal-veterani Amerikani. B'hekk din tippermettilhom li jaċċessaw ir-rapporti tal-kura, id-data tal-assigurazzjoni tal-mard u l-istorja medika tagħhom (allergiji, analiżijiet mediċi eċċ.), u li jniżżluhom onlajn. Sors: <http://www.va.gov/bluebutton/>.

6.3.5. Quddiem din l-evoluzzjoni, l-operaturi tal-assigurazzjoni tal-mard/tas-saħha jidhlu f'fażi ta' vulnerabbiltà, għax isibu ruħhom f'salib it-toroq f'ekosistema multidimensjonali għall-aħħar magħmula minn industrijalisti, tobba, gvernijiet, regolaturi, investituri u pazjenti.

6.3.6. L-operaturi tal-assigurazzjoni tal-mard/tas-saħha se jkollhom jiffaċċjaw inerzja qawwija marbuta ma' regolamentazzjoni stretta hafna fuq id-data sensitiva rigward is-saħha, mal-funzjonament u mal-finanzjament kumplessi tas-settur mediku fl-isptarijiet, ma' katina ta' valur (l-adeżjoni, l-irkupru tal-kontribuzzjonijiet, il-likwidazzjoni tal-prestazzjonijiet eċċ.) pjuttost rigida u f'tit li xejn reattiva, ma' regolamentazzjoni fuq il-prodotti tal-assigurazzjoni dejjem iżjed stretta, u għali wkoll mal-korporativizmu tal-professjonijiet mediċi.

6.3.7. Madankollu, mhux l-operaturi kollha tal-assigurazzjoni tal-mard/tas-saħha għandhom jew għad għandhom iżjed l-istess kapaċitajiet ta' azzjoni finanzjarja u għaldaqstant il-bżonnijiet kapitali meħtieġa għal din l-attività kulma jmur qed jidhru dejjem iżjed ta' xkiel għall-iżvilupp tagħhom. Is-saħha ekonomika tal-ġganti diġitali tifthilhom il-bibien biex jinvestu direttament f'dak li huma jqisu bħala suq.

6.3.8. Minkejja għarfien aħjar tar-riskji individwali tas-saħha, huwa essenzjali li s-sistemi tas-saħha tagħna jibqgħu jinżammu fuq assigurazzjoni kollettiva u solidari. Is-sistemi tagħna tal-assigurazzjoni tal-mard/tas-saħha kienu l-aktar effettivi fil-kuntest tar-rabta bejn is-shubija individwali u l-protezzjoni kollettiva kontra r-riskji kollha tas-saħha.

6.4. L-adattar tal-mekkaniżmi ta' rimborż

6.4.1. Attwalment, hemm biss f'tit eżempji ta' responsabbiltà finanzjarja (rimborż) għall-użu ta' applikazzjonijiet mobbli matul il-kors tal-kura ta' persuna. Wieħed mill-akbar ostakli attwali huwa, m'hemmx xi nghidu, in-nuqqas ta' mudelli ta' rimborż adegwati li jintegraw fihom ir-realtajiet teknoloġiċi l-ġodda.

6.4.2. Hemm il-mudell klassiku tal-intervent statali fejn ir-rimborż ikun f'idejn l-istituzzjonijiet u l-awtoritajiet nazzjonali li jiddeċiedu fuq il-prestazzjonijiet tas-saħha mobbli rimborsabbli⁽⁵⁾, iżda hemm ukoll inizzjattivi li jittiehdu mill-partecipanti tas-sistemi tal-assigurazzjoni tal-mard, fosthom il-kumpaniji mutwalistiċi⁽⁶⁾.

6.4.3. Jeżistu wkoll sistemi innovattivi ta' rimborż bħall-programmi ta' inċentiv u ta' prevenzjoni li għandhom l-għan li jiffokaw fuq il-prevenzjoni iżjed milli fuq il-medikazzjoni.

6.5. Sfidi ġodda għall-organizzazzjonijiet ta' assigurazzjoni tal-mard/tas-saħha

6.5.1. Għall-entitajiet tal-ġestjoni tal-assigurazzjoni tal-mard/tas-saħha obbligatorji, kemm pubbliċi kif ukoll privati (bħall-kumpaniji mutwalistiċi) li se jintlaqtu bil-kbir, l-isfidi tal-ġejjieni se jkunu li:

- jiżvilppaw mekkaniżmi ta' prevenzjoni, dijanjosi u segwitu ta' trattamenti adattati u individwalizzati u jfasslu programmi u soluzzjonijiet personalizzati qabel ma jkun hemm ir-riskji, abbażi tal-prinċipji tal-mutwalizzazzjoni, filwaqt li jibqa' jinżamm l-iskop tradizzjonali li huwa li l-persuni li jimirdu jkunu jistgħu jaċċessaw il-kura;
- jarmonizzaw l-offerti tas-servizzi tas-saħha mal-htigijiet li jinbidlu tal-pazjenti;
- jassistu lill-pazjenti billi jevitaw ir-riskji tal-istigmatizzazzjoni u tal-kolpabbiltà: il-kumpaniji mutwalistiċi diġà għandhom rwol importanti fil-prevenzjoni, fis-segwitu tal-kura u fis-segwitu tal-pazjenti; dan ir-rwol għandu wkoll jiġi estiż għall-entitajiet pubbliċi tal-assigurazzjoni tal-mard/tas-saħha;
- jissieltu kontra l-inugwaljanzi soċjali fis-saħha li jistgħu jirriżultaw mid-distakk diġitali billi jkabbru l-litterizmu (permezz, b'mod partikolari, tat-tishih tal-kompetenzi);

⁽⁵⁾ Franza għamlet pass importanti bl-adozzjoni ta' Diabeo, wara parir mill-kummissjoni nazzjonali għall-evalwazzjoni tal-apparat mediku u tat-teknoloġiji tas-saħha. Is-soluzzjoni Diabeo hija softwer imqabba ma' telesorveljanza medika u prestazzjoni teknika ta' taħriġ fl-użu tas-software. Is-software Diabeo għandu l-għan li jghin lill-pazjent fil-kalkolu ta' kuljum tad-dożi tal-insulina b'effett mghaġġel jew bil-mod, skont l-oġettivi stabbiliti minn qabel mit-tabib li jkun kiteb ir-riċetta medika. Dan huwa disponibbli permezz ta' applikazzjoni fuq terminal mobbli (smartphone jew tablet) għall-pazjent u permezz ta' web portal.

⁽⁶⁾ Żviluppat minn kumpanija mutwalistika Franċiża (MGEN) u trażmess fil-Belġju minn impriża mutwalistika Belġjana (Solidaris), Vivoptim huwa programm tas-saħha elettronika ġdid li jipprevjeni u jassisti r-riskji kardjovaskulari u li jipproponi pakkett ta' servizzi individwalizzati, bis-saħha ta' għodod diġitalizzati u oġġetti konnessi, li jiġu fi tliet programmi ta' assistenza u 13-il kors ta' prevenzjoni adattati skont is-sitwazzjoni, l-aspettattivi u l-htigijiet ta' kull utent, mill-prevenzjoni għall-persuni f'saħħithom għall-ġestjoni tal-mard kroniku.

- inaqqsu l-imġibiet riskjużi u jissorveljaw il-konformità mar-riċetti tal-professjonisti tas-saħħa. It-tiftixa għal għodod effettivi li jissodisfaw il-htigijiet hija sfida fundamentali;
- jagħtu prijorità lill-kwalità tal-hajja tal-membri. Din l-isfida hija marbuta wkoll ma' għanijiet ekonomiċi u tal-kontroll tar-riskji kif ukoll, għaldaqstant, mal-infiq fuq is-saħħa;
- jissistemazzaw il-ġestjoni elettronika tal-fajls tal-pazjenti u tar-relazzjonijiet mal-prestaturi tal-kura, fost affarijiet oħra, permezz tad-diġitalizzazzjoni taċ-ċertifikati tal-kura mogħtija, tal-fajl tal-pazjent u tal-ktejjeb mediku diġitalizzati;
- jadattaw ir-rimborzi għall-forom godda ta' kura u ta' segwitu tal-pazjenti mill-professjonisti tas-saħħa;
- isiru parti terza ta' fiduċja fir-rigward tal-użu u l-ġestjoni tal-fluss tad-data tas-saħħa kif ukoll tal-ġbir tagħha, minhabba r-riskju li din id-data tiġi kkummerċjalizzata b'mod mhux awtorizzat.

6.5.2. Il-kumpaniji mutwalistiċi tas-saħħa li kienu l-prekursuri tal-assigurazzjoni tal-mard issa se jkunu jistgħu jiffokaw fuq l-offerta ta' assistenza permanenti u individwalizzata ta' kull membru msieheb magħhom. Kemm għall-prodotti/servizzi li jipproponu kif ukoll għall-assistenza tal-individwu fit-tiftixxa tiegħu għall-benesseri jew fil-perkors tal-kura tiegħu, il-kumpaniji mutwalistiċi tas-saħħa għandu jkollhom is-setgħa li jkunu preżenti, b'mezz ta' komunikazzjoni jew iehor, fil-hajja tal-membri tagħhom u li jipproponu tweġiba unika skont il-htigijiet tagħhom.

7. L-impatti tal-atturi “interferenti” tad-diġitalizzazzjoni fuq l-assigurazzjoni tal-mard u fuq is-soċjetà

7.1. Minkejja l-elementi kollha msemmija qabel, li jagħtu xhieda tal-kumplessità tal-isfidi tad-diġitalizzazzjoni fil-qasam tas-saħħa, il-wasla ta' partecipanti informatiċi godda se ġġib magħha tishih fis-setgħa ekonomika fis-sistemi tal-assigurazzjoni tal-mard/tas-saħħa tagħna.

7.2. Dan it-taqbib bla dubju sar possibbli minhabba li tfaċċaw sensors, li saru ekonomikament aċċessibbli u teknikament “affidabbli”, kif ukoll, fuq kollox, bis-saħħa tal-kapaċità taċ-ċentralizzazzjoni u tal-analiżi tad-data, permezz ta' smartphone jew ta' interfaċċja fuq l-Internet. Huwa proprju b'dan il-mod li tiġi żviluppata ekosistema ta' applikazzjonijiet mobbli, li issa se jkunu msejsa fuq il-prinċipju tal-oġġettivi, tal-komunikazzjoni u tal-“ludifikazzjoni”. Dan jippermetti lill-manifatturi tal-ambjenti mobbli li jiddefinixxu l-istandards tal-ġestjoni tad-data tas-saħħa permezz tas-servizzi tagħhom imfassla apposta⁽⁷⁾.

7.3. Hemm il-biża' li “GAFAMA” (Google, Apple, Facebook, Amazon, Microsoft u Alibaba)⁽⁸⁾ u oħrajn li għadhom iridu jinholqu għada pitgħada jkunu jikkontrollaw din il-medicina l-għdida waqt li jibbażaw dejjem aktar fuq it-teknoloġiji tal-informazzjoni u d-dekodifikazzjoni tagħhom. Preċiżament dan huwa il-mestier tal-mexxejja tal-ekonomija diġitali, li jużaw dawn it-teknoloġiji sabiex jaħtfu l-kontroll tal-ekosistemi fis-setturi kollha.

7.4. Il-qawwa ta' dawn il-pjattaformi tiġi mit-tisjies tal-mudell ta' żvilupp tagħhom fuq il-forniment lill-massa ta' prodott jew servizz marbut mal-popolazzjoni, li jagħtihom aċċess għal data abbundanti li mbagħad tiġi mmonetizzata. Il-monetizzazzjoni tad-data tippermettilhom joffru għadd kbir ta' servizzi b'xejn li jiżguraw il-frekwentazzjoni tal-massa u li jsostnu ċirku virtwuz fejn kull pjattaforma tistinka biex tirristringi lill-konsumatur f'ekosistema kemm jista' jkun magħluqa. Galadarba din tiswihom biss l-ispejjeż tassew marginali tal-forniment tas-servizzi, il-mudell ekonomiku tal-Internet naturalment jiffavorixxi lill-akbar partecipanti li jikkapparraw parti kbira mill-valur mahluq u li mbagħad ikollhom fidejhom kapaċitajiet ta' investiment enormi.

7.5. Għandu jhasseb il-fatt li huma biss il-“GAFAMA” li jinsabu f'qagħda li jieħdu vantaġġ minn din id-data mqassma bla hla, meta titqabbel mad-data kollha rigward l-imġiba tal-individwi li tingabar minn bnadi oħra. Quddiem il-ġganti tal-qasam diġitali, preżenti u futuri, huwa essenzjali li jiġi mħares, kemm għaċ-ċittadini, kif ukoll għall-gvernijiet u l-istituzzjonijiet (inklużi l-istituzzjonijiet tas-sigurtà soċjali) Ewropej, is-sovranità tagħhom fl-oqsma tal-identifikazzjoni, il-ġbir u l-użu tad-data tas-saħħa minn perspettiva legali u etika.

⁽⁷⁾ L-istruttura tas-suq tal-“Appstores” essenzjalment tinqasam bejn l-akbar hames ditti tal-applikazzjonijiet informatiċi [90 % tat-tniżżil elettroniku: Play (Android), Appstore (Apple), Windows Phone Store (Microsoft), App World (Blackberry) u Ovi (Nokia)].

⁽⁸⁾ Il-ġganti tas-suq, il-“GAFAMA” (Google, Appel, Facebook, Amazon, Microsoft u Alibaba) għandhom it-tendenza li jiksbu l-monopolju tal-kontroll tas-saħħa mobbli. Il-qasam tas-saħħa pubblika huwa totalment investit mill-multinazzjonali li fih jaraw potenzjal ta' espansjoni ekonomika.

7.6. Il-valur miżjud ta' din l-informazzjoni, b'mod partikolari fis-saħħa, imbagħad jinqabad u jiġi kkontrollat minn dawn il-pjattaformi u mhux iżjed mill-produtturi tas-sistema tas-saħħa. Ma jkun jifdal xejn imbagħad hlief li din l-informazzjoni ssir disponibbli għar-“rikjedenti” li jkunu jistgħu jużawha.

7.7. Il-protezzjoni tad-data akkwistata permezz tal-priżma “5 V” (volum, veloċità, varjetà, veraċità, valur) tirrappreżenta valur ekonomiku li jehtieġ qasam regolatorju evoluttiv marbut mal-ekosistema kollha (“partijiet ikkonċernati multipli”), u dan bil-ghan li jiġi evitat kull sfruttar għal finijiet purament kummerċjali.

Brussell, l-20 ta' Settembru 2017.

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Georges DASSIS
